

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Van Eeghenstraat 14, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn. Abonnementsprijs f 6,— per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 3 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Zittende ter rechterhand Gods

*Nadat Hij de reinigmaking onzer zonden door Zichzelf te-
weegebracht heeft, is gezeten aan de rechterhand der
Majesteit in de hoogste hemelen.*

Hebreë 1 : 3b

Reeds heeft de apostel in ditzelfde vers gesproken over de heerlijkheid van de Persoon van de Middelaar, n.l. dat Hij het afschijnsel Zijner heerlijkheid en het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid is, ja dat Hij is de Schepper, Die in Zijn voorzienigheid alle dingen draagt door het Woord Zijner kracht. Dat Hij dus is de *Openbaringsmiddelaar*. Want niemand heeft ooit God gezien. De Eniggeborene, Die in de schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard.

Dat Hij is de *Scheppingsmiddelaar*. Want door Hem heeft de Vader de wereld gemaakt en Hem een erfgenaam gemaakt van alles.

Zo spreekt hij in de bovengeschreven woorden van Hem als de *Middelaar van genade en verzoening*.

Immers, het heeft God behaagd Hem te zalven als Middelaar voor de tijden der eeuwen, en dat als Middelaar van het dierbare verbond der genade.

Als Profeet verkondigt Hij het grote werk der verlossing aangaande het door vrije soevereine genade verkoren erfdeel des Vaders. Als Koning regeert Hij door genade en recht. Doch als Priester, zo zegt de apostel, heeft Hij de reinigmaking onzer zonden teweegebracht.

Onreinheid, dit werd onder de oude dag voorgesteld als melaatsheid. Melaatsheid — afgezonderdheid. Een uitgestotene uit de tegenwoordigheid Gods. Dat is nu de mens. Staat er niet, dat we melaats zijn van de kroon op ons hoofd tot de zool van onze voet? Staat onze staat niet getekend in de woorden van de apostel: vreemdelingen van de verbonden der genade, geen hoop hebbende en zonder God in de wereld? Onder de oude dag ging Aäron met zijn zonen op de grote verzoendag in het heiligdom, doch niet zonder bloed. Hij bracht schaduwachtig de reinigmaking teweege, door het bloed van stieren en bokken. Hij ging dan in met dat bloed in het heilige der heiligen, sprengde zeven maal voor en eenmaal op het deksel van de verbondskist.

Christus nu is zoveel heerlijker. Hij is niet ingegaan met dierenbloed, maar met heilig bloed, met Zijn eigen hartebloed.

Aäron ging in het wereldlijke heiligdom beneden. Christus ging in in de hemel zelf om nu

te verschijnen voor het aangezicht Gods voor ons.

Als Koning is Hij nu gezeten aan de rechterhand Gods des Vaders, nadat Hij deze reinigmaking door Hemzelf heeft teweegebracht. Zo rust de heerlijkheid van Zijn koninklijke bediening op de voldoening van Zijn priesterlijke arbeid. De heerlijkheid van een koninkrijk manifesteert zich in de Koning, zo ook hier: Hij is gezeten aan Gods rechterhand. Dit is een plaats der eer.

Van Gods volk wordt gesproken, dat ze lieflijkheden aan Gods rechterhand zullen smaken, eeuwiglijk en altoos.

Stefanus riep: Ik zie Jezus, staande aan de rechterhand Gods! Jezus koninklijke heerlijkheid rust also op Zijn priesterlijke verdienste.

Vele koningen hebben zich een weg gebaad tot de troon, door middel van het bloed hunner onderdanen. Vorst Immanuël heeft die weg gebaad door Zijn eigen bloed en schenkt Zijn volk de zegen. En daarom zien we vervuld: daarom heeft Hem de Vader uitermate verhoogd en Hem een naam gegeven, die daar is boven alle naam, opdat in de naam van Jezus zich zou buigen alle knie in de hemel en op de aarde.

Van eeuwigheid bezat Hij heerlijkheid bij de Vader. Daarom bad Jezus in de paaszaal: Vader verheerlijk Mij met de heerlijkheid, die Ik bij U had, eer de wereld was.

Doch thans niet alleen als Zoon de heerlijkheid, die Hij afgelegd of bedekt had achter de sluier van Zijn vernederde menselijke natuur, maar ook de heerlijkheid als Zoon des mensen, d.i. naar Zijn menselijke natuur. We zien nu Jezus met eer en heerlijkheid gekroond.

Johannes op Patmos zag als door een deur, geopend in de hemel, die heerlijkheid als daar de vier dieren en de vier en twintig ouderlingen zich nederbuigen voor de troon om te aanbidden Hem, Die op de troon zit, zeggende: Gij Heere zijt waardig te ontvangen de heerlijkheid en de eer en de kracht, want Gij hebt alle dingen geschapen en door Uw wil zijn ze en zijn ze geschapen.

Maar zie dan ook de zalige bate voor de kerk. Immers geen toepassing van Jezus' verdienste.

VAN DE ADMINISTRATIE

In de week van 27 oktober-1 november ontving ik het abonnementsgeld van een abonnee uit Arnhem, die vergeten was zijn naam te vermelden als afzender. Mag ik alsnog verzoeken mij p.o. te berichten wie daarvan de afzender was? Bij voorbaat mijn dank. Ook ontvingen wij een drietal nummers (No. 16, 4e jaarg.) retour zonder adresbandje er om. Mag ik bij deze verzoeken welke abonnees nr. 16 niet hebben ontvangen? Direct hopen wij het niet ontvangen no. 16 dan toe te zenden. Op aller medewerking blijven wij steeds een beroep doen, opdat onaangenaamheden van beide zijden worden voorkomen. Met veel dank vermelden wij, dat extra werd ontvangen f 92,-. Wie verblijdt ons een volgende maal? Ons gironummer is 704350 t.n.v. Adm. Bewaar het Pand, v. Eeghenstr. 14, Alphen a.d. Rijn.

v.d.L.

geen reinigmaking voor onze ziel persoonlijk, dan door Jezus' koninklijk ambt. Want de Vader heeft Hem verheerlijkt tot een Vorst en Gebieder om aan Israël te geven bekering en vergeving van ongerechtigheid.

Want als Koning heeft Hij macht om de weldaden, die Hij als Priester verworven heeft, toe te passen. Psalm 68: „Gij hebt gaven genomen om uit te delen”. En dit alles verheerlijkt Hij op aarde in de harten van arme zondaren, door Zijn duur verworven Geest. Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde! Ja, Hebr. 2 : 9: Maar we zien Jezus met eer en heerlijkheid gekroond, Die een weinig minder dan de engelen geworden is door het lijden des doods, opdat Hij door de genade Gods voor ons allen de dood smaken zou.

Zie dan welk een dure prijs Hij betaald heeft. Hij deed dat niet „door het Woord waardoor Hij de wereld gemaakt heeft”, niet door Zijn kracht, waardoor Hij die onderhoudt, niet door een vergankelijke losprijs, goud of zilver, niet door de weg der verlossing alleen te openbaren, maar door Zichzelf te geven. Hij heeft Zichzelf Gode onstraffelijk opgeofferd als het enige Gode welbehagelijke schuldoffer.

Krachtens mijn val lig ik verloren, onrein, vijandig, onder de toorn en het heilig ongehoogen Gods. In mijn natuurstaat wil ik niet, dat Deze over mij Koning zij. Maar welk een overwinning en genade is het in en door Hem als vijand en goddeloze door Hem gerechtvaardigd en verzoend te worden.

In Hem is alle macht en bevoegdheid, als Koning zal Hij Zelf de koningen regeren.

Welk een heerlijke Borg en Koning heeft nu dat volk, hier alrede, maar ook dan, wanneer de laatste zucht zal verwisseld worden met de aanbiddende dankzegging voor de troon: Gij hebt ons Gode gekocht met Uw bloed.

Om dan onder de purperen hemel van storeloze zaligheid op te gaan in een drieënig God. De Vader, Die hen verkoos, de Zoon, Die hen verlost, en de Heilige Geest, Die hen heiligde. Hem dan de drieënige en alwijze God zij alle eer en aanbidding van nu aan tot in eeuwigheid.

Smits

Het is Barmhartigheid niet mogelijk haar droom te verzwijgen, daar de snaren van haar innerlijk leven er door geraakt zijn. Vervuld met de geestelijke en eeuwige dingen, die haar echt dierbaar zijn, loopt haar mond er van over.

„Ik droomde Christinne, dat ik op een eenzame plaats was gezeten, en de hardheid van mijn hart bewende. Nog niet lang had ik daar gezeten, toen het was als verzamelden zich langzamerhand velen om mij heen om te horen wat ik zeide. Ik kon niets anders doen dan mij beklagen over mijn zondige toestand. Sommigen lachten mij hierom uit, anderen noemden mij dwaas, en weer anderen bejegenden mij met ruwheid.

Toen was het mij als hief ik het hoofd op, en zag ik een gevleugelde gedaante naar mij toekomen. Zodra zij dicht bij mij was gekomen, zeide zij: „Barmhartigheid, wat deert u toch?” Toen ik mijn klacht had geuit, sprak zij tot mij het woord: „Vrede zij u!” en tevens wiste zij mij de tranen van de ogen en versierde mij met goud en zilver. Ook hing zij mij een keten om de hals, en deed zij ringen in mijn oren en plaatste zij een sierlijke kroon op mijn hoofd. Daarop nam die gedaante mij bij de hand en zeide: „Volg mij, Barmhartigheid”. Nu ging zij mij voor en ik volgde tot wij bij een gouden poort kwamen. Daar klopte zij aan en toen de deur geopend was, ging zij naar binnen en ik volgde haar tot voor de troon. En Hij, Die op de troon zat, zeide tot mij: „Wees welkom Mijn dochter!” De gehele plaats was schitterend van licht, gelijk de sterren, ja gelijk de zon, en het was mij, als zag ik uw echtgenoot daar óók. Toen ontwaakte ik. Maar lachte ik waarlijk?”

Ja, Christinne heeft het goed gehoord en weet wel wat het is in het geloof te lachen. Zij kwam dan ook met dit woord: „Of gij lachte!”, de zaak voor de tweede maal te bevestigen. „En daar hadt gij, Barmhartigheid, ook alle reden toe, daar gij zo gelukkig zijt. Want ik moet zeggen, dat ik het een heerlijke droom vind, en van oordeel ben, dat, daar gij de waarheid van het eerste gedeelte er van hebt mogen ervaren, het andere gedeelte ook aan u zal vervuld worden. God spreekt ééns of tweemaal, doch men let daar niet op, in de droom, door het gezicht des nachts, als een diepe slaap op de lieden valt, in de sluimering op het leger. Wij behoeven als wij te bed liggen, niet wakker te zijn om met God te spreken. Hij kan ons bezoeken in de slaap en ons Zijn stem doen horen. Dikwijls is ons hart wakende terwijl ons lichaam slaapt, en God is machtig tot dat hart te spreken, hetzij wij waken of slapen, zo door woord als door beeld of gelijkenis”.

Nu heeft Barmhartigheid er meer licht over gekregen dat de Heere in ontferming op haar neder zag toen zij het niet langer in haar geboortestad kon uithouden en de eenzaamheid zocht om haar ellende te bewenen. Zij wist toen nog niet dat haar komen tot de onberouwelijke keus echt en oprecht was. Van alle kanten werd zij veroordeeld en bestreden. En toch kon zij niet anders, het was haar onmogelijk langer buiten de Heere en Zijn dienst voort te leven.

Maar waarom nu houdt de Heere het zolang verborgen dat het Zijn werk is, dat Hij Zijn hartvernieuwende genade kwam te verheerlijken? Wel dat doet Hij daar wij zo geneigd zijn in de eerste beginselen der genade te blijven staan en daarvan onze grond te maken voor de eeuwigheid. Wordt men hier ten onrechte op gebouwd, dan worden de dierbare werkingen van de Heilige Geest daarmede tegengestaan tot grote schade van het geestelijke leven.

Men maakt uit het één en ander de gevolgtrekking van kind des Heeren te zijn, en men zit met dat alles op een droggrond. Toen Abraham Ismaël hield voor het kind der belofte, zat hij op een droggrond, en dat eveneens tot grote schade voor zijn geestelijk leven. Afgebracht van deze droggrond kwam hij weer een vruchtbaar geestelijk leven.

Dwars door de dood der onmogelijkheden heen wordt het grondig geleerd dat de grond der zaligheid buiten ons is in het offer van Jezus Christus. En dat was Abraham duidelijk in het offer dat de Heere hem schonk. En met deze geloofsoefeningen komt de Heere het werk van Zijn genade te bevestigen. Met steeds meer klaarheid wordt het verstaan door Hem opgehaald te zijn uit de staat des doods, om te komen tot het licht van Zijn volheerlijke heilsopenbaring in Christus. En in dat verband zei Sara: „God heeft mij een lachen gemaakt; al die het hoort, zal met mij lachen”.

Maar daarom heeft Barmhartigheid het laatste gedeelte van de droom nog niet in beleving, dat moet nog in haar hart en leven vervuld worden, merkte Christinne op. Bij het smaken van Gods vergevende liefde in Christus, moeten wij niet blijven staan, al is die weldaad nog zo groot. Het recht van ingang in de eeuwige heerlijkheid, bekamt het hart door de dadelijke gehoorzaamheid van Christus. De Heere laat Zijn kinderen gedurig nieuwe zaken zien met enig genot daarvan in het hart, om de beleving der zaak te zoeken aan de voeten des Heeren.

Wijselfijk heeft Christinne het gezegd tot onderwijzing voor Barmhartigheid en voor ons, dat de Heere bereid was het tweede gedeelte aan haar te vervullen. „Nu”, zei Barmhartigheid, „ik ben blijde over mijn droom en ik hoop er spoedig de vervulling van te zien, dan zal mijn vreugde nog groter zijn!” Door de onderwijzingen van de Heilige Geest worden wij altijd weer opgewekt de vervulling van de beloften des verbonds biddende te zoeken. „Ik geloof, Barmhartigheid, dat het nu hoog tijd is om op te staan en te vernemen wat wij moeten doen”.

„Maar wat denkt u Christinne, als wij worden uitgenodigd nog een poos hier te vertoeven, moeten wij die uitnodiging dan maar dankbaar aannemen? Ik zou gaarne wat langer hier blijven om nader kennis te maken met de jonge meisjes; mij dunkt, Voorzichtigheid, Godsvrucht en Liefde zien er zo vriendelijk en innemend uit”.

„Wij zullen afwachten wat men doen zal”, zei Christinne. De vaderlijke hand van de Goddelijke voorzienigheid wil ons in alles de weg wijzen en dan gaan wij altijd op het rechte spoor door achter Hem aan te komen.

Toen zij nu gereed waren, gingen zij naar beneden en allen vroegen elkander of zij een goede nachtrust genoten hadden.

„Een heel goede”, zei Barmhartigheid, „het

was één der heerlijkste nachten die ik ooit heb gehad”. Ja, het was een nacht waarin haar hart inniger aan de Heere verbonden werd, maar ook tot onderwijzing in de orde des heils. Haar hart kwam er door in een levendig gemis van het heil dat tot nog toe zo verborgen voor haar was. De Heere wekt haar hart op Hem te zoeken, om Hem steeds meer te mogen leren kennen in Zijn verheerlijking. „Wel”, zeiden Voorzichtigheid en Godsvrucht, „als gij lust hebt hier nog een weinig te vertoeven, zult gij genieten van al het goede dat dit huis kan bieden”. „En dat van ganser harte”, voegde Liefde er aan toe.

Gaarne namen zij het aanbod aan en te meer daar Barmhartigheid haar verlangen daaromtrent bij het ontwaken Christinne te kennen gaf. En zo bleven zij daar omstreeks een maand, en dit was deze pelgrims zeer ten zegen. De onderhouding van de gemeenschap der heiligen is door alle tijden heen van grote betekenis geweest voor het geestelijke leven van de oprechten.

En daar Voorzichtigheid gaarne eens wilde zien hoe Christinne haar kinderen opvoedde, vroeg zij haar toestemming hen eens te onderwerpen, welk verzoek geredelijk werd toegestaan.

Zij wendde zich nu het eerst tot de jongste: „Wel Jacobus”, begon zij, „kunt gij mij zeggen wie u geschapen heeft?”

Waarop door hem geantwoord werd: „God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest”. „Goed geantwoord. En kunt gij mij ook zeggen wie u zalig maakt?” „God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest”, was het antwoord dat hij ook hierop gaf.

Het werk der herschepping is zowel het werk van de drieënige God als dat der schepping.

„Goed mijn jongen. Maar hoe maakt de Vader u zalig?”

„Door Zijn genade”.

„En God de Zoon?”

„Door Zijn gerechtigheid en Zijn verzoenend lijden en sterven en door Zijn leven”.

„En God de Heilige Geest?”

„Door Zijn voorlichting, door Zijn vernieuwende en bewarende kracht”.

Nu zeide Voorzichtigheid tot Christinne: „Gij hebt uw knapen goed onderwezen”. Een ouderling zei wel eens: „Van de eerste olie, die in het vat gegoten wordt, trekt het meest in het vat. Het is van grote betekenis van het Woord des Heeren, de olie des Geestes, doorgetrokken te worden”.

Nijkerk

R. Kok

HET LIED IN DE EREDIENST

5.

De berijming van 1773.

In de eerste eeuwen na de Hervorming werden in ons land de psalmen gezongen in de berijming van Petrus Datheen. Die berijming is van grote betekenis geweest voor het geloofsleven van de gemeente in die eeuwen. Het gereformeerde kerkvolk was zeer gehecht aan die berijming. Zij sloeg bij het eenvoudige volk meer aan. Bij de vele waardering, die er was, groeide er ook kritiek. De dichter Constantijn Huygens maakte zijn kritiek kenbaar. Jacobus Koelman was met de berijming niet zo ingenomen en W. à Brakel schreef in zijn „Redelijke Godsdienst” (1700), deel 2: „t was te wensen, dat een kunstig en godzalig dichter zijn werk ervan maakte, om ze beter en met de grondtekst beter overeenkomende, op dezelfde wijzen te dichten en dat ze in de kerken tot het publiek gebruik aangenomen werden”.

Ook Abraham Trommius (1633-1719), Johannes d'Outrein (1662-1722) en zelfs vóór hen Jodocus van Lodenstein (1620-1677) hebben hun stem verheven tegen de berijming van Datheen. Ondanks de kritiek handhaafde de berijming zich twee eeuwen.

In de 18e eeuw kwam de drang en de vraag

naar een nieuwe berijming almeer naar voren. De gebreken van Datheens berijming vielen al meer op. Onjuistheden en verouderde uitdrukkingen. De classis Den Haag drong in 1754 bij de synode aan op een herziening en verbetering van de berijming van Datheen. De wens van een algehele herziening van de psalmbundel kwam tenslotte naar voren. De verschillende provinciale synoden betuigden daarmee hun instemming. De regering van het land gaf ook zijn toestemming. De Staten namen zelfs het initiatief en op hun last en aanwijzing kwamen 12 jan. 1773 negen predikanten met twee afgevaardigden van de Staten in het Mauritshuis te Den Haag bijeen. Men besloot dat een nieuwe berijming zou worden samengesteld uit enkele van de bestaande berijmingen.

De eerste bundel, die in aanmerking kwam, was die van Hendrik Ghijsen, reeds in 1686 verschenen, getiteld: „De hoonig-graat der psalm-dichters”. Hij was zilversmid en voorzanger in de Amstelkerk te Amsterdam. Deze had zijn berijming samengesteld uit 17 andere berijmingen en in zijn uitgave telkens op de rand aangegeven van welke auteur het vers of regel was.

Prof. Schilder schrijft: „Echt iets voor een zilversmid, getrouw aan zijn beroep kwam hij met een prachtig inlegstuk voor de dag”. Met name in Friesland vond zijn werk grote waardering en de Synode van Friesland wendde zich in 1703 tot de Heren Staten van dit gewest met het verzoek de Psalmen van Datheen door die van Ghijsen te mogen vervangen. De Friese Staten waren echter van oordeel, dat de psalmberijming geen gewestelijke aangelegenheid is, maar thuis behoorde bij de Algemene Staten.

De tweede berijming, die gebruikt werd, was die van het genootschap Laus Deo, Salus Populo d.i. aan God de eer, den volke heil. Deze berijming was meest door doopsgezinden en remonstranten vervaardigd en in hun gemeenten in gebruik genomen.

De derde berijming was van Johannes Voet, geneesheer te 's-Gravenhage. Zijn werk was door een letterkundig genootschap onderzocht en veel veranderd.

De benoemde commissie heeft 121 vergaderingen gehouden. 19 juli 1773 was men met het werk gereed. In een vergadering van de Algemene Staten werd de bundel aan hen overgedragen. Voor de commissie aan het werk ging hadden de afgevaardigden van „Hunne Hoog Mogenden” hun voorschriften gegeven voor de werkwijze. De methode van Ghijsen zou niet opnieuw worden nagevolgd, maar wel zou zijn boek, waarin vele dichters verwerkt waren, als een originele bron beschouwd worden naast het werk van Voet en van het genootschap „Laus Deo, Salus Populo”. Regels en verzen zouden niet uit hun verband worden losgemaakt om weer opnieuw te worden samengevoegd. Er moest een keuze gedaan worden uit de gedichten als zodanig, zonder kombineren of vermenging, waarbij dan nog alle gelegenheid overbleef om het één of ander „af te schaven of bij te vijlen, uit te borstelen en te polijsten”.

De commissie hield zich geheel aan de voorschriften en beslissingen van de regeringskommissarissen. Men moest zich ook aan het volgende houden: dat in de nieuwe berijming niets mocht voorkomen ennigszins strijdig met de aangenomen leer der Gereformeerde Kerken, zoals die naar Gods Woord in de Heid. Catechismus, de Belijdenis des Geloofs en de Canones van de Synode Nationaal, te Dordrecht in de jaren 1618 en 1619 gehouden, vervat is. In hun verklaringaan de Heren Staten lezen we: „Wij verklaren in goede, dat in deze berijming niets gevonden wordt in het allerm minst afwijkende van de bovengemelde Formulieren van enigheid; 't welk alles wij getuigen met ondertekening onzer handen”.

Op last van de Algemene Staten werd de berijming van 1773 ingevoerd met ingang van 1 jan. 1775. Velen waren blij met de nieuwe berijming. Het was een grote verbetering vergeleken bij de berijming van Datheen. Toch was er op verschillende plaatsen verzet. Dit verzet was vooral gericht tegen de „korte zangwijze”. De eerste en laatste noot van iedere psalmregel moesten lang worden gezongen en de daartussen liggende kort. Diezelfde strijd is er vandaag nog. Het is een twistappel in de kerken. Al enkele jaren. In het verleden zong men in de ene gemeente te vlug en in de andere te langzaam. Beide is oneerbiedig. Oneerbiedig is te vlug zingen, maar ook kan oneerbiedig zijn door de noten zo lang mogelijk aan te houden en ze met allerlei verdraaiingen te versieren. Nu is er enige verandering ingetreden. Het zeer langzame zingen verdwijnt. Dit vind ik een plus. Ook wordt het verschil gezien en gevoeld tussen een bid- en een lofpsalm. Echter vindt aan de andere kant het „ritmisch zingen” al meer ingang. Onder de vlag en banier van Calvijn en onder het motto „hele en halve noten” gaat het er bij velen grif in. De praktijk laat echter wel heel wat anders horen. Het ritmisch zingen heeft in de meeste gevallen niets te maken met hele en halve noten, maar alles met de „geest van de tijd”. Het heeft ook weinig met Calvijn te maken. De manier van zingen, waarbij men kan gaan dansen, springen en huppelen, was niets voor een man

als Calvijn. Als het ging over het zingen van de „lofzangen Israëls” stond hem de grootst mogelijke eerbied voor ogen. Mogelijk is het, dat men op hele en halve noten zong. Dit is echter bekend, dat de „hele” noten van heden nog korter duren dan de „halve” noten uit de dagen van Calvijn. We constateren vandaag zelfs het volgende: dat op geen hele en halve noten, maar op achtsten en zestienden gezongen wordt. Reden: de zang moet voor de moderne mens „aantrekkelijk” gemaakt worden. Men is zich zo langzamerhand meer bewust, dat de „mensen” naar je kijken, dan dat de ogen Gods de gemeente doorzoeken. Nu weten we, dat de oorspronkelijke psalmmelodieën ontleend zijn aan allerlei gewone volksdeuntjes uit de dagen der Reformatie. Onze vaders hebben echter geen deuntjes willen zingen in de eredienst, maar psalmen (koralen). En als ze psalmen zongen, dan werden ze gezongen niet op de manier van deuntjes, en zeker niet op danswijsjes, maar met de hoogst mogelijke eerbied.

In de zangwijze moet ook steeds primair staan de eer van God en niet de wil van de mens. Ook niet de bevrediging van een grote groep gemeenteleden. Laten we blijven bij een verantwoord tempo. Het „jachten en jagen”, zodat men nauwelijks weet wat men eigenlijk gezongen heeft, strekt niet tot eer van God. Dat ook in het zingen beluisterd worde het werk van de Heilige Geest. De Heilige Geest heeft de psalmen gegeven, de Heilige Geest leert ze ons ook zingen. Van harte zingen. Dat blijke onder ons.

M. C. Tanis

ATTENTIE

POSITIEVE KLANKEN

De vorige maal schreven wij een stukje over: „'t Kan zo, maar het kan ook anders”. Bedoeld werd te wijzen op het zwevende standpunt, dat door velen in onze tijd wordt ingenomen. Men kan er alle kanten mee uit, men probeert op deze manier met ieder goede vrienden te blijven.

Gelukkig beluisteren wij ook wel andere klanken. Echt positieve klanken! Wij lazen het verslag van de Herv. Geref. mannenbond. De voorzitter van deze bond, ds. A. Vroegindewij, wees er in zijn openingswoord op, dat de eigenlijke nood in de wereld en in de kerk is de afval van God.

Men verwijt ons wel eens — zo sprak hij — dat wij de nood van de wereld voorbij gaan, dat we te veel met onszelf bezig zijn. Maar wie bij het Woord van God leeft, ziet de nood veel scherper. De eigenlijke nood is de zonde, de afval van God.

Men probeert met behulp van „hogere christelijke waarden” een betere wereld, vrede en gerechtigheid te bereiken, maar dat zal nooit lukken. Alleen Christus Zelf zal het doen.

Straks komt de nieuwe wereld, door oordeel en gericht heen, en wie in Christus gelooft zal leven en wonen op die nieuwe wereld waar gerechtigheid wonen zal. Die enige Naam heeft de kerk uit te roepen.

Daarnaar zal hij geoordeeld worden.

Om deze roeping vast te stellen, heeft de kerk geen algemene kerkvergadering nodig, aldus ds. Vroegindewij. Wanneer de kerk niet meer oproept tot waarachtige bekering, zal het bloed van hen, die verloren gaan, van de wachters worden geëist. Maar met smart konstateerde hij, dat veel dominees meer thuis zijn in de boeken over ontwikkelingshulp en maatschappijvernieuwing dan in de Bijbel. Nu zegt men dat men het niet meer weet, en dat men wil luisteren naar allerlei groepen. Maar het is de nood, dat men niet meer hoort naar het Woord van God.

Tot zover ds. Vroegindewij.

Eenzelfde positief geluid lazen wij ook in de houding van het hoofdbestuur van de Geref. Bond tegen een algemene kerkvergadering. Bedoeld wordt dan een kerkvergadering, die niet door de kerk, maar door verschillende groepen in de kerk zou worden samengevoerd.

Het hoofdbestuur van de Geref. Bond adviseert en verzoekt alle leden, maar ook alle kerkeraden en andere vergaderingen in de Nederlandse Hervormde Kerk zich van elke medewerking aan de organisatie van de te houden algemene hervormde kerkvergadering te onthouden.

Het besluit van de synode tot deze AKV is volgens het hoofdbestuur niet ontstaan op verzoek en verlangen van heel de kerk, maar van een paar pressiegroepen, die slechts een bepaalde richting vertegenwoordigen. Diezelfde eenzijdigheid ziet het hoofdbestuur in de opzet. Voorts wordt met deze AKV een nieuwe structuur gekreëerd, die „vloekt” met de van God gegeven regering van de kerk.

In een uitvoerige nota vraagt het hoofdbestuur wie toch de vele zijden zijn, die aangedrongen hebben op inspraak en medezeggenschap in de synode. De verontrusten zijn genoemd, maar nooit hebben dezen bij de synode gevraagd om zoiets als nu georganiseerd zal worden.

Dan blijven over mensen van de Sjaloorn studenten, de jongeren die betrokken waren bij het project kerk 66/2000 en de jongeren van de aktiegroep Upsala-Nederland.

Van deze groepen zegt de nota: „Voorzover wij ze hebben leren kennen is het hun te doen om een humanisering en horizontalisering van geloof en kerk”. Hetzelfde verschijnsel wat zich op het ogenblik in allerlei sectoren van de samenleving voordoet, namelijk dat het wettig gezag geen erkenning meer vindt, is ook waarneembaar op het kerkelijk erf. Er waait allerwegen een wind, die uit de hoek van de revolutie komt. Met name bij enkele jongerengroepen die — ten onrechte — zich opwerpen als de vertegenwoordigers van de jeugd. Hun geestelijke bagage is vaak niet meer dan een religieus getint humanisme, dat zich probeert te dekken met wat bijbelse en christelijke termen. Zij weten zich gesteund door enkele ouderen, die dezelfde gedachten en ideeën zijn toegedaan. Hoewel zij zeker niet allen zonder meer trouw kerkelijk zijn te noemen, willen zij toch wel in de kerk inspraak en medezeggenschap.

Zij bepleiten of beter gezegd zij eisen een volledige herinstruktureren van de kerk, namelijk dat de kerk zich zal binnenste-buiten keren. Zij willen dat niet alleen op ideëel vlak, maar ook op het organisatorische en financiële. Met de geestelijke belangen en de meest wezenlijke taken van de kerk wordt door velen geen rekening gehouden.

Aldus het hoofdbestuur van de Geref. Bond. Wij zijn blij met deze positieve klanken. Diezelfde klanken, die hier gesignaleerd worden van de kant van jongerengroepen, beluisteren wij ook in onze kerken. Jongerengroepen, die zich ook bij ons — ten onrechte — opwerpen als de vertegenwoordigers van de jeugd. En dan maar aanpassen, dan maar toegeven „'t kan zo maar het kan ook anders”..... Meer dan ooit is in onze tijd behoefte aan een positief getuigenis. Dan blijft de strijd wel niet uit, dan raken wij misschien onze vrienden kwijt, maar als de Heere dan maar met ons mag zijn. „Tot de wet en de getuigenis, zo zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn dat zij geen dageraad zullen hebben”.

M. Baan

Voor de jeugd

Beste jongelui!

Laat ik voor ditmaal beginnen met een woord van dank te richten aan de eindredakteur van Bewaar het Pand.. Niet dat hij daar op zit te wachten, integendeel. Maar het komt hem toch wel toe in verband met het feit dat hij onder mijn laatste stuk een N.B. heeft geplaatst. N.B. betekent, voor de eenvoudige lezer wil ik dat medelen, Nota bene. Dat betekent: Neem er goede nota van, of: Let op. Als u nu gelezen hebt wat er achter dat N.B. stond, dan is het u ook duidelijk waarom er verschillende weken achter elkaar van mij niets is gehoord. Dat dit even meegedeeld werd is wel goed. Want een lezer stelde mij de

vraag of ik lui geweest was. Daar ik hem niet aanstonds goed begreep, vroeg ik aan hem wat hij bedoelde. Nu, luidde zijn antwoord, je schrijft helemaal niet meer in Bewaar het Pand. Ik heb hem toen gezegd, en dat geef ik dan nu tegelijk maar aan jullie door, dat dit geen gevolg was van gebrek aan arbeidslust, maar gebrek aan plaatsruimte. U moet weten dat er nog meerderen zeer gewaardeerde artikelen schrijven, en dan kan het wel eens voorkomen, dat er een teveel aan kopij is. Dan moet het één of andere stuk wel eens over blijven staan.

En dat lot treft deze week een stuk van schrijver dezes en de volgende keer weer het stuk van een andere schrijver. Als er dus van deze of gene eens niets staat in Bewaar het Pand, maak u dan niet al te gauw ongerust, want als het er de ene week niet instaat, dan komt het de volgende keer wel.

Om nog even terug te komen op dat N.B. Ik was laatst eens in een kerk en toen zag ik deze twee letters op een psalmbord staan. Ik dacht dadelijk Nota bene. Maar wat moet dat nu eigenlijk op een psalmbord betekenen? Alles wat daar op staat behoeft toch geen verduidelijking. Het spreekt voor de regelmatige kerk-ganger allemaal voor zichzelf. Terwijl ik echter dit schrijf, komt mij in de gedachte dat een N.B. op een psalmbord toch nog niet zo raar zou zijn. N.l. voor diegenen, die al de psalmen in de kerk heel hard meezingen of niet meezingen — dan hoort men natuurlijk de stem niet, en dat komt ook voor — om bij het zingen „goed op te letten” wat men eigenlijk zingt. Want er wordt veel gezongen, zonder dat men er bij nadenkt. Laten we wezen. Dat zal jullie jongens en meisjes, toch ook wel eens overkomen, dacht ik. Nu, als je jezelf beschuldigen moet ten deze, dan is zulk een N.B. echt wel eens op z'n plaats, ook op het psalmbord. Dus, jongens en meisjes, „let op” wat je zingt. De psalmen zijn rijk aan inhoud. Als ze met aandacht worden gezongen, kan er ook nog een zegen van uitgaan. Ik hoop het voor jullie, en natuurlijk ook voor mijzelf, want dominees hebben hetzelfde nodig als jonge mensen. Zij hebben van nature een hart dat gelijk is aan dat van iedereen.

Vroeger, toen ik zelf nog jong was, dacht ik dat het niet zo was. Toen zag ik alle dominees als heilige mensen, die wel niet helemaal volmaakt waren, maar het scheelde dan toch niet veel. Doch nu ik wat ouder geworden ben en een beetje meer zelfkennis heb gekregen en ook mensenkennis — kennis van anderen — ben ik van deze gedachte wel genezen. Misschien dat jullie ook nog zo denken, net als ik in mijn jonge jaren, dan zou ik willen zeggen, en dat is naar Gods Woord: Acht ze hoog om hun werks wil, maar bedenkt, dat het mensen zijn van gelijke beweging als alle anderen.

Ik kom nog even op dat N.B. terug. Want ik moest in die kerk ontdekken, dat N.B. tegenwoordig ook wat anders kan betekenen op een psalmbord dan alleen: Let op wat je zingt. Het kan ook betekenen: Nieuwe Berijming. Als ik aan deze betekenis denk, moet ik toch weer zeggen Nota bene, let op! Waar gaat dat toch allemaal naar toe? De ene „vernieuwing” volgt de andere snel op. We hebben de laatste jaren al heel wat vernieuwingen ingevoerd in ons kerkelijk leven. Als een oude fiets vervangen wordt door een nieuwe, dan kun je van een vooruitgang spreken. Of nu de verwisseling van de oude berijming in een nieuwe ook een vooruitgang is, waag ik te betwijfelen. Het is niet de bedoeling om over het wel of wee van de oude of nieuwe berijming te gaan schrijven. Dat laat ik graag aan één van mijn mederedacteleden over.

Zonder te zeggen dat het een verbetering is, wil ik wel zeggen, dat deze nieuwe berijming weer een bron meer van verwijdering is. Verwijdering tussen oud en jong. Tussen kerken en kerken, en dat in hetzelfde verband.

En dan komt toch echt wel de vraag bij mij op: Moeten we daar nu zo aan mee doen? Is het in deze tijd van verwarring, waarin alles onderste boven gekeerd wordt, niet in de eerste plaats nodig om zoveel mogelijk de een-

heid te bewaren? Zijn we soms bang dat we bij de gereformeerden achter komen? Moet dit dan maar worden doorgevoerd ten koste van het eigen kerkelijke leven? Ik geloof van niet.

Ja maar, dominee, u moest eens weten hoe moeilijk het voor de jonge mensen is. Want de scholen waar ze op gaan, daar moeten ze de nieuwe berijming leren en de oude raakt dan vanzelf in verval, en dan moet je uiteindelijk toch wel aan de nieuwe vervallen. Want onze jonge mensen kennen de oude niet meer. De oude mensen, die de nieuwe niet kennen, moeten zich dan maar aanpassen. Want anders zijn we bang dat we de jonge mensen kwijt raken.

Wat moet ik daar nu op zeggen? Laat ik jullie zeggen dat ik de hedendaagse moeilijkheden op dit gebied heel goed weet. Zelf word ik er dagelijks mee gekonfronteerd.

Toch geloof ik, dat we deze kant niet op moeten. Ik geloof ook niet, dat jonge mensen, die onder beslag van de waarheid liggen, vroeg of laat daarvoor de kerk zullen verlaten. Integendeel. Het kon in vele gevallen juist wel eens andersom uitvallen, n.l. dat die jonge mensen, die nog graag de schriftuurlijke bevestigende prediking behuisteren, daar vandaan gaan waar men de N.B. gaat invoeren.

Ik geloof ook hierom dat we deze kant niet uit moeten, omdat achter dat „luisteren naar de jongeren” een werelds beginsel schuil gaat. Want het is in de wereld „in” dat men luistert naar de jongeren. De ouderen weten er immers niets meer van? De jongeren, die pas komen kijken, die goed en wel de lagere school achter de rug hebben, die zullen het je vertellen. En als de ouderen dan niet luisteren willen, dan gaat men „keet” maken. Ieder, die niet blind is, houdt z'n hart vast en vraagt zich niet zorg af: Waar moet dat heen?

En nu komt Nota Bene dat beginsel ook in de kerk. De ouderen moeten naar de jongeren luisteren. Het werd laatst van een kansel — heel hoog — verkondigd, dat de jonge mensen maar een beetje medelijden met die ouderen moeten hebben. Want die kunnen het tenslotte ook niet helpen, dat ze voor 1940, dat is voor de oorlog, geboren zijn.

Als het die kant uit moet in de kerk, dan weet ik waarlijk niet waar we nog eens belanden zullen. Ik weet wel, dat op dit „beginsel” geen zegen kan rusten. Want Gods Woord leert dat de kinderen de ouders onderdanig moeten zijn. Zie het vijfde gebod. Dat is het eerste gebod met een belofte. Wanneer men dat zoekt te betrachten, dan heeft men daarop zegen te wachten, ook in de kerk.

Dat „beginsel”, jonge mensen, van „onderdanigheid aan de ouders en allen die over je gesteld zijn”, mogen de ouderen niet verloochenen en het moet ook door jullie worden nagevolgd. Het is een beginsel, niet naar de wijsheid dezer wereld, die dwaasheid is bij God, maar het is een beginsel, geput uit Gods Woord.

Ik houd het daarom voorlopig nog maar bij het oude en hol niet achter alles aan, wat in de wereld in de mode komt, en wat men ook kerkelijk in de mode brengen wil, n.l. dat luisteren naar de jongeren, met alle vernieuwingen, die daarvan een gevolg zijn.

Wilt u dan helemaal niet naar de jongeren luisteren? Heel graag zelfs. Ik wil met hen samen de problemen zien, maar ik wil met hen ook samen, voor alle dingen, luisteren naar Gods Woord.

Dit alles naar aanleiding van die twee letters N.B.

Daar wilde ik het dan voor ditmaal maar bij houden N.B. Let Op! !

Jullie aller vriend

Ds. H. C. v.d. Ent

Boekbespreking

Van Dordt tot Dordt 1618-1968.

Uitgave van Bolland Vlaardingen, thans Uitgeverij Ton Bolland v/h H. A. van Bottenburg N.V., Prinsengracht 493, Amsterdam.

Dit boekje van bijna 100 blz. is geheel gewijd aan de betekenis van de Dordtse Synode 1618/19 en een sterke verdediging van de leerregels, die toen werden vastgesteld. Het bevat een preek van Ds. A. I. Krijtenburg over Jesaja 12: De HEERE, de Heilsbron van Zijn volk, bijdragen van Prof. Dr. L. Doekes over de konfessie van Dordrecht en Prof. J. Kamp-huis over de continuïteit van Dordrecht en een historische schets van Drs. D. Deddens.

In deze tijd van verdraagzaamheid, waarin velen niet meer willen weten van een strikte gebondenheid aan de belijdenis, doet het goed te lezen wat in dit werkje staat. Alle remonstrantisme wordt verworpen en de leer van Gods soevereine genade gehandhaafd, zoals Dordt die beleeft. We misten een kort voorwoord om het werkje bij de lezers te introduceren. Dat vinden we wel een gebrek. Overigens is er veel goeds in dit boekje te vinden. Het kost f 5,90.

B.

DORDRECHT

VER. VOOR CHR. ONDERWIJS
OP REFORM. GRONDSLAG

Gevraagd voor de Ds. Joh. Bogermanschool voor basisonderwijs

ONDERWIJZER(ES)

Per 1 december of zo spoedig mogelijk daarna. Gegadigden dienen te behoren tot de Geref. Gem., Chr. Geref. Kerk, Geref. Gem. in Nederland, Oud Geref. Gem. of Nederl. Herv. op Geref. grondslag. Sollicitaties aan de sekretaris, L. Alderliesten, Keplerweg 54, Dordrecht. Telef. 01850-32069. Int.: bij het hoofd der school, J. Mol, Iepenlaan 124, Dubbeldam. Telef. (huis) 01850-42880 of telef. (school) 01850-41791.

Steeds meer mensen bestellen onze

VERMAGERINGSKRUIDEN

Geen wonder! Een vermageringskuur voor een maand, geheel plantaardig, onschadelijk voor de gezondheid voor f 6,75 (BTW en verzendkosten inbegrepen).

DROGISTERIJ SIKKING

BARREVOETESTRAAT 5 — HAARLEM
Telef. 023-312882 — Giro 190609

TOB NIET LANGER!

Door de genezende werking van

ELEKTROLYT water en zalf

zijn al velen volkomen genezen van: hoge of lage bloeddruk, nerveusiteit, zenuwen, hoofdpijn, darmstoornissen, aambeien, gal- en nieraandoeningen, reuma, spierpijnen, spataderen, open benen, evenwichtstoornis, exzeem, acne (jeugdpuistjes) enz.

NEEM EEN KUUR.

J. ROSMAN - NIJKERK

BERNHARDSTRAAT 17,

VLAARDINGEN — JOH. CALVIJNSCHOOL

Gevraagd per 1 febr. 1970 of z.s.m. daarna een

ONDERWIJZER(ES)

Ned. Herv. (G.B.), G.G., Chr. G. e.d. Prachtige, moderne halschool. Eén klas in eigen lokaal. Int. en soll. bij het h.d.s., L. Vogel, Fazantlaan 2, Vlaardingen. Telef. 010-346522.